

**BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA
“MEN KONSEPSIYASI”NI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION
PEDAGOGIK MEXANIZMLARI**

Temirova Dinora Abdixafiz qizi
Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti Namangan Filiali
MPRI_N_25_UB guruh 1-kurs magistranti
E-mail:temirovadinora921@gmail.com
Tel:+998945981803

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida “Men konsepsiyasi”ni shakllantirish va rivojlantirish jarayoni zamonaviy ta’lim talablari asosida ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim yondashuvi, reflektiv pedagogik texnologiyalar, raqamli ta’lim vositalari hamda interfaol o‘qitish metodlarining o‘quvchi shaxsiy rivojlanishiga ta’siri ochib berilgan. Ta’lim jarayonida innovatsion pedagogik mexanizmlardan foydalanish o‘quvchilarning o‘zini anglash, o‘z imkoniyatlarini real baholash, mustaqil fikrlash va ijtimoiy munosabatlarga samarali kirishish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab beriladi. Maqolada pedagogik tajriba-sinov natijalariga tayangan holda reflektiv mashqlar, ijodiy va raqamli topshiriqlar, hamkorlikka asoslangan faoliyat turlarining boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida ijobiy “Men konsepsiyasi”ni shakllantirishdagi samaradorligi yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Men konsepsiyasi, boshlang‘ich ta’lim, innovatsion pedagogika, refleksiya, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, raqamli texnologiyalar.

Kirish: Zamonaviy ta’lim tizimida boshlang‘ich sinf o‘quvchisi shaxs sifatida shakllanadigan eng muhim bosqich hisoblanadi, chunki aynan shu davrda bolaning ichki dunyosi, o‘ziga bo‘lgan munosabati va atrof-muhit bilan aloqalari faol tarzda rivojlanadi. Bola maktabga qadam qo‘yishi bilan u nafaqat bilim olish jarayoniga, balki ijtimoiy hayotga ham kirib boradi. Shu sababli ta’lim jarayoni faqat akademik bilimlarni berish bilan cheklanmasdan, o‘quvchining shaxsiy rivojlanishini ta’minlashga yo‘naltirilgan bo‘lishi lozim. Boshlang‘ich ta’lim davrida bolaning “Men konsepsiyasi” shakllanadi, ya’ni u o‘zini qanday shaxs sifatida ko‘rishi, nimalarga

qodir ekanini anglay boshlaydi. O'qituvchi, sinfdoshlar va o'quv muhitining munosabati bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlashi yoki aksincha, susaytirishi mumkin. Ijobiy pedagogik muhitda tarbiyalangan bola o'z fikrini erkin ifoda etishga, xatolardan qo'rqmaslikka va o'z qadr-qimmatini anglashga o'rganadi. Bu esa uning kelajakdagi o'quv faoliyati va ijtimoiy moslashuviga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, ushbu bosqichda bolaning imkoniyatlariga bo'lgan ishonchi rivojlanadi. Har bir o'quvchining muvaffaqiyatini e'tirof etish, uni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali bolada "men bajara olaman" degan ijobiy ichki motivatsiya shakllanadi. Bu holat o'quvchining faolligini oshiradi, mustaqil fikrlashga undaydi hamda bilim olish jarayoniga qiziqishini kuchaytiradi [1].

Innovatsion pedagogik mexanizmlardan foydalanish esa ushbu jarayonning samaradorligini yanada oshiradi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari, interaktiv metodlar, o'yin asosidagi o'qitish, axborot-kommunikatsiya vositalari va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar orqali o'quvchi dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Bunday yondashuv bolaning faqat bilim olishini emas, balki muloqotga kirishish, hamkorlikda ishlash, o'z fikrini himoya qilish kabi muhim ijtimoiy ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Natijada, boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik mexanizmlardan samarali foydalanish o'quvchining shaxs sifatida har tomonlama kamol topishiga xizmat qiladi. Bu jarayon bolaning o'zini anglashiga, jamiyatda o'z o'rnini topishiga va kelajakda mustaqil, mas'uliyatli shaxs bo'lib shakllanishiga mustahkam zamin yaratadi [2].

Adabiyotlar tahlili: Psixologiya va pedagogika fanlarida "Men konsepsiyasi" tushunchasi shaxs rivojlanishini tushuntiruvchi asosiy nazariy kategoriyalardan biri sifatida qaraladi. Ushbu tushuncha insonning o'zi haqidagi tasavvurlari, o'zini baholashi, imkoniyat va chegaralarini anglash jarayonini ifodalaydi. Mazkur masala xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan turli nazariy yondashuvlar asosida chuqur tadqiq etilgan. Amerikalik olim J. Mead o'zining ijtimoiy interaksionizm nazariyasida "Men" tushunchasini ijtimoiy munosabatlar orqali shakllanuvchi hodisa sifatida talqin qiladi. Uning fikriga ko'ra, bola o'zini jamiyat a'zosi sifatida anglay boshlashi, atrofdagilar bilan muloqot jarayonida "Men" obrazini hosil qilishi bilan bog'liq. Ayniqsa, maktab muhiti va tengdoshlar bilan o'zaro munosabatlar bolaning o'zini anglash jarayonida muhim omil hisoblanadi. Bu yondashuv boshlang'ich ta'limda ijtimoiy faoliyat va

hamkorlikka asoslangan o'qitish metodlarining ahamiyatini asoslab beradi. K. Rogers tomonidan ishlab chiqilgan gumanistik psixologiya nazariyasida "Men konsepsiyasi" shaxsning ichki dunyosi bilan chambarchas bog'liq holda izohlanadi. Olim bolaning o'zini qabul qilishi, o'z qadr-qimmatini his etishi va o'ziga bo'lgan ishonchini rivojlantirishni shaxs kamolotining asosiy sharti sifatida ko'rsatadi. Rogers ta'lim jarayonida o'qituvchining qo'llab-quvvatlovchi, empatik munosabati o'quvchining ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirishda muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Bu qarashlar boshlang'ich sinfda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvining ilmiy asosini tashkil etadi [3].

A. Maslou esa ehtiyojlar iyerarxiyasi nazariyasi orqali shaxs rivojlanishini izohlaydi. Uning fikricha, bolaning o'zini anglash va o'zini namoyon etishi uchun avvalo xavfsizlik, ijtimoiy qabul qilinish va hurmatga bo'lgan ehtiyojlari qondirilishi zarur. Ta'lim muhitida o'quvchining o'zini erkin his qilishi, muvaffaqiyatlari e'tirof etilishi va shaxs sifatida qadrlanishi ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirishga xizmat qiladi. Maslouning ushbu g'oyalari zamonaviy pedagogik muhit yaratishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Mahalliy tadqiqotchilar ishlarida ham boshlang'ich ta'limda o'quvchining shaxsiy rivojlanishi, o'zini anglash va ijtimoiy moslashuv masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Ularning tadqiqotlarida milliy mentalitet, madaniy qadriyatlar va ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari hisobga olinib, boshlang'ich sinf o'quvchisining shaxs sifatida kamol topishida o'qituvchining tarbiyaviy faoliyati muhim omil sifatida ko'rsatiladi. Ayniqsa, o'quvchining mustaqil fikrlashini rivojlantirish, o'z fikrini ifoda etish va ijtimoiy faol bo'lishiga sharoit yaratish masalalari ustuvor yo'nalish sifatida yoritiladi. So'nggi yillarda esa innovatsion va raqamli pedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarning o'zini anglash jarayonini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar soni sezilarli darajada ortib bormoqda. Raqamli ta'lim platformalari, interaktiv ilovalar, o'yin texnologiyalari va masofaviy ta'lim vositalari o'quvchining faolligini oshirish, o'z imkoniyatlarini sinab ko'rish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Bunday texnologiyalar yordamida o'quvchi ta'lim jarayonining passiv ishtirokchisidan faol subyektga aylanadi, bu esa uning ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirishga qulay pedagogik sharoit yaratadi [4].

Metodologiya: Mazkur tadqiqot metodologiyasi boshlang'ich sinf o'quvchisining shaxs sifatida rivojlanishini yaxlit va uzviy jarayon sifatida o'rganishga yo'naltirilgan. Tadqiqotda qo'llanilgan yondashuv va metodlar o'quvchining psixologik, pedagogik hamda ijtimoiy xususiyatlarini o'zaro bog'liqlikda tahlil qilish imkonini beradi. Tizimli yondashuv tadqiqotning asosiy metodologik negizi sifatida tanlanib, unda ta'lim jarayoni bir-biri bilan uzviy bog'langan elementlar majmui sifatida qaraldi. O'quvchi shaxsining shakllanishi o'qituvchi faoliyati, o'quv muhiti, ta'lim mazmuni va pedagogik texnologiyalar bilan o'zaro aloqada tahlil qilindi. Bu yondashuv orqali shaxsiy rivojlanishga ta'sir etuvchi omillar kompleks tarzda o'rganilib, ularning o'zaro ta'siri aniqlashtirildi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillari tadqiqot jarayonida muhim metodik asos bo'lib xizmat qildi. Ushbu tamoyil asosida har bir o'quvchining individual imkoniyatlari, qiziqishlari, ehtiyojlari va psixologik xususiyatlari inobatga olindi.

Ta'lim jarayonida o'quvchining faolligi, mustaqil fikrlashi va o'zini erkin ifoda etishiga alohida e'tibor qaratildi. Bu esa o'quvchining o'zini anglash jarayonini qo'llab-quvvatlash va ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirishga xizmat qildi. Kuzatuv metodi orqali o'quvchilarning dars jarayonidagi xulq-atvori, faolligi, muloqotga kirishish darajasi hamda o'ziga bo'lgan ishonchi o'rganildi. Tabiiy ta'lim muhiti sharoitida olib borilgan kuzatuvlar o'quvchilarning real holatini aniqlashga imkon berdi va ularning shaxsiy rivojlanishidagi o'zgarishlarni dinamik tarzda tahlil qilishga yordam berdi. So'rovnoma metodi o'quvchilarning o'z-o'zini baholashi, o'qishga bo'lgan munosabati va dars jarayonidagi hissiy holatini aniqlash maqsadida qo'llanildi. Shuningdek, o'qituvchilar va ota-onalar fikrlarini o'rganish orqali o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik va ijtimoiy omillar haqida qo'shimcha ma'lumotlar olindi. Ushbu metod tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirishga xizmat qildi. Pedagogik tajriba-sinov jarayoni tadqiqotning amaliy bosqichini tashkil etib, unda innovatsion pedagogik mexanizmlarning samaradorligi sinovdan o'tkazildi. Tajriba davomida reflektiv mashqlar joriy etilib, o'quvchilarning o'z his-tuyg'ularini anglash, o'z faoliyatini tahlil qilish va shaxsiy yutuqlarini baholash ko'nikmalari rivojlantirildi. Bu mashqlar orqali o'quvchilar o'z fikrlariga nisbatan mas'uliyatli munosabatda bo'lishni o'rgandilar [5].

Rolli o'yinlar o'quvchilarning ijtimoiy tajribasini boyitish, muloqot madaniyatini shakllantirish va turli ijtimoiy vaziyatlarda o'zini tutish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qildi. O'yin jarayonida bolalar turli rollarni bajarish orqali o'zini boshqalar o'rniga qo'yishni, hamkorlik qilishni va muammoli vaziyatlarga yechim topishni o'rgandilar. Bu esa ularning ijtimoiy moslashuvi va o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamladi. Tadqiqot jarayonida raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish o'quvchilarning ta'lim jarayoniga qiziqishini oshirdi va mustaqil ishlash imkoniyatlarini kengaytirdi. Interaktiv topshiriqlar, multimedia materiallar va onlayn baholash vositalari orqali o'quvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash bilan birga, o'z rivojlanish darajasini anglash imkoniga ega bo'ldilar. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonining moslashuvchan va shaxsga yo'naltirilgan bo'lishini ta'minladi. Ijodiy topshiriqlar esa o'quvchilarning fantaziyasi, mustaqil fikrlashi va o'zini erkin ifoda etish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltirildi. Rasm chizish, hikoya tuzish, loyihaviy ishlar kabi faoliyatlar orqali o'quvchilar o'z ichki dunyosini namoyon etish imkoniga ega bo'ldilar. Bu jarayon ularning ijobiy emotsional holatini qo'llab-quvvatlab, shaxsiy o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Natijalar: Olib borilgan tadqiqot natijalari innovatsion pedagogik mexanizmlar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni boshlang'ich sinf o'quvchilarining shaxsiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatganini tasdiqladi. Tajriba-sinov jarayonida kuzatilgan o'zgarishlar o'quvchilarning nafaqat o'quv faoliyatida, balki psixologik va ijtimoiy jihatdan ham rivojlanganini ko'rsatdi. Avvalo, o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchi sezilarli darajada oshgani aniqlandi. Dars jarayonida interaktiv metodlar, rolli o'yinlar, reflektiv mashqlar va ijodiy topshiriqlardan muntazam foydalanish natijasida bolalar o'z fikrini erkin bayon etishga, savollarga faol javob berishga va tashabbus ko'rsatishga intila boshladilar. Ilgari sustkashlik yoki tortinchoqlik bilan ajralib turgan o'quvchilarda ham faollik va o'z imkoniyatlariga nisbatan ishonch kuchaygani kuzatildi. Bu holat o'quvchilarning muvaffaqiyatga erishish ehtiyojini qondirib, ularni yangi vazifalarni bajarishga dadilroq yondashishga undadi. Tadqiqot natijalari o'quvchilarning o'z-o'zini baholash darajasida ham ijobiy o'zgarishlar yuz berganini ko'rsatdi. Reflektiv mashqlar va o'z faoliyatini tahlil qilishga yo'naltirilgan topshiriqlar orqali o'quvchilar o'z kuchli va rivojlanishi lozim bo'lgan jihatlarini anglay boshladilar. Natijada, o'z-o'zini baholash haddan tashqari past yoki yuqori bo'lish

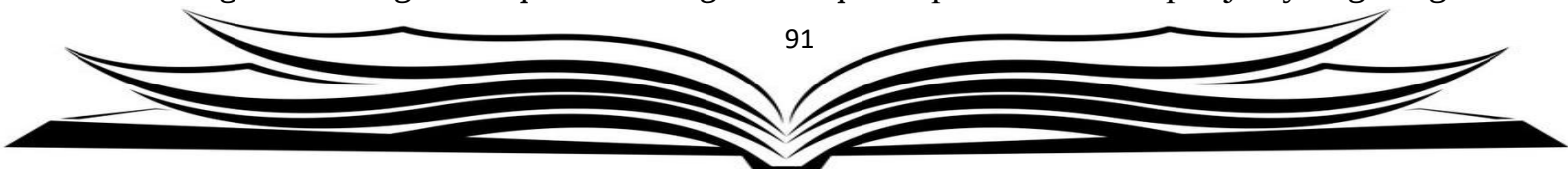

holatlari kamayib, real va barqaror baholash shakllandi. Bu esa o'quvchilarning ruhiy holatini muvozanatlashga, xatolardan qo'rqmasdan o'rganishga va o'z ustida ishlashga bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytirdi.

Shuningdek, sinf jamoasida ijtimoiy faollikning ortgani tadqiqotning muhim natijalaridan biri bo'ldi. Hamkorlikka asoslangan mashg'ulotlar, guruhli ishlash va rolli o'yinlar orqali o'quvchilar bir-biri bilan samarali muloqot qilishni, o'zaro yordam ko'rsatishni va jamoaviy qarorlar qabul qilishni o'rgandilar. Sinf muhitida do'stona munosabatlar mustahkamlanib, o'quvchilar o'zlarini jamoaning muhim a'zosi sifatida his qila boshladilar. Bu holat ijtimoiy moslashuv jarayonini yengillashtirib, sinfda sog'lom psixologik muhit shakllanishiga xizmat qildi. Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish ham o'quvchilarning faolligi va o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. O'quvchilar topshiriqlarni mustaqil bajarish, natijalarini tahlil qilish va o'z yutuqlarini ko'rish imkoniga ega bo'ldilar. Bu esa ularning mas'uliyat hissini kuchaytirib, ta'lim jarayoniga ongli va faol munosabatda bo'lishini ta'minladi.

Muhokama: Olib borilgan tadqiqot natijalarini mavjud ilmiy tadqiqotlar bilan qiyosiy tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, innovatsion pedagogik yondashuvlar boshlang'ich ta'lim jarayonida an'anaviy o'qitish usullariga nisbatan yuqori samaradorlikka ega. Xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlarida ta'kidlanganidek, shaxsga yo'naltirilgan, interaktiv va reflektiv metodlar o'quvchining faolligini oshirish bilan birga, uning ichki psixologik rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mazkur tadqiqot natijalari ushbu ilmiy xulosalarni amaliy jihatdan tasdiqlaydi. An'anaviy ta'lim usullarida ko'proq bilimlarni uzatishga yo'naltirilgan yondashuv ustun bo'lib, bunda o'quvchi ko'pincha passiv tinglovchi rolida qoladi. Bunday sharoitda o'quvchining o'z fikrini erkin ifoda etishi, o'z faoliyatini tahlil qilishi va shaxsiy rivojlanish ehtiyojlari yetarli darajada inobatga olinmaydi. Innovatsion yondashuvlar esa o'quvchini ta'lim jarayonining markaziga qo'yib, uni faol subyekt sifatida shakllantiradi. Bu holat o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchi va ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot jarayonida refleksiya elementlaridan foydalanish o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'ldi. O'z faoliyatini tahlil qilish, erishilgan natijalarni anglash va kelgusi maqsadlarni belgilash orqali o'quvchilar o'z o'qish jarayoniga ongli

munosabatda bo'la boshladilar. Ilmiy adabiyotlarda refleksiya shaxsning o'zini anglash jarayonini faollashtiruvchi vosita sifatida talqin qilinadi va ushbu tadqiqot natijalari bu qarashlarni to'liq tasdiqlaydi. Reflektiv yondashuv o'quvchini tashqi bahoga qaram bo'lmasdan, ichki qoniqish va muvaffaqiyat hissini his etishga undaydi.

Raqamli vositalardan foydalanish masalasi ham muhokama jarayonida alohida ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda raqamli ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning mustaqil ishlash, o'z-o'zini nazorat qilish va o'z imkoniyatlarini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishi qayd etilgan. Mazkur tadqiqotda ham raqamli platformalar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning ichki motivatsiyasini kuchaytirgani, ularni faol va mas'uliyatli o'rganishga undagani aniqlandi. O'quvchilar o'z yutuqlarini bevosita ko'rish va baholash imkoniga ega bo'lib, bu holat ularning o'qishga bo'lgan qiziqishini yanada mustahkamladi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatgani muhokama jarayonida aniqlandi. Guruhli ishlar, hamkorlikka asoslangan topshiriqlar va rolli o'yinlar orqali o'quvchilar o'zaro muloqot qilish, fikr almashish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirdilar. Bu holat ilmiy adabiyotlarda qayd etilgan ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish haqidagi nazariy qarashlar bilan hamohangdir.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, olib borilgan tadqiqot natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Men konsepsiyasi"ni rivojlantirish jarayonida innovatsion pedagogik mexanizmlar muhim va samarali vosita ekanini yaqqol ko'rsatdi. Aynan boshlang'ich ta'lim bosqichida bolaning o'zini anglash, o'z imkoniyatlariga ishonch hosil qilish va ijtimoiy muhitda o'z o'rnini topish jarayoni faol shakllanadi. Shu sababli ta'lim jarayonini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish o'quvchining shaxs sifatida har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. Tadqiqot jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni ta'lim jarayonining bevosita ishtirokchisiga aylantirgani aniqlandi. Muloqotga asoslangan mashg'ulotlar, guruhli ishlash va muammoli vaziyatlarni hal etishga yo'naltirilgan topshiriqlar orqali o'quvchilar o'z fikrini erkin ifoda etish, boshqalarni tinglash va o'z pozitsiyasini himoya qilish ko'nikmalarini egalladilar. Bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlab, ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirishga zamin yaratdi. Reflektiv mashqlarni ta'lim jarayoniga joriy etish o'quvchilarning o'z-o'zini anglash va o'z

faoliyatini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etdi. O'quvchilar erishilgan natijalarni tahlil qilish, o'z his-tuyg'ularini anglash va kelgusi maqsadlarini belgilash orqali o'qishga ongli munosabat bildirib boshladilar. Bu jarayon ularning ichki motivatsiyasini kuchaytirib, o'qishga bo'lgan barqaror qiziqishni shakllantirdi. Raqamli texnologiyalardan foydalanish esa ta'lim jarayonining zamonaviy, moslashuvchan va qiziqarli bo'lishini ta'minladi. Raqamli platformalar, interaktiv topshiriqlar va multimedia vositalari orqali o'quvchilar mustaqil ishlash, o'z bilimlarini tekshirish va shaxsiy yutuqlarini ko'rish imkoniga ega bo'ldilar. Bu holat o'quvchilarning mas'uliyat hissini oshirib, o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishini kuchaytirdi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari o'qituvchining innovatsion faoliyati ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri ekanini ko'rsatdi. O'qituvchilarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish, ularni zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash maqsadida maxsus treninglar va malaka oshirish kurslarini tashkil etish muhim hisoblanadi. Bunday treninglar o'qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirib, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanish imkonini beradi. Umuman olganda, boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik mexanizmlarni tizimli va izchil joriy etish o'quvchilarning ijobiy "Men konsepsiyasi"ni shakllantirish, shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashda muhim pedagogik shart sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur yondashuvlarni ta'lim amaliyotiga keng tatbiq etish boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga hamda kelajakda mustaqil, o'ziga ishongan va faol shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Mead, G.H. (2018) *Mind, Self, and Society in Education*. Proceedings of the International Conference on Educational Psychology and Social Development. New York: Academic Press, pp. 112–118.

2.Rogers, C.R. (2019) 'Learner-centered education and self-concept development', in: *Proceedings of the International Scientific Conference on Innovative Pedagogy*. London: Global Science Publishing, pp. 56–62.

3.Maslow, A.H. (2020) 'Motivation, self-actualization and learning environments', in: *International Conference on Modern Trends in Education and Psychology*. Berlin: Springer Education, pp. 89–95.

4.Karimova, M.K. (2021) 'Boshlang'ich sinf o'quvchilarida shaxsiy rivojlanishni ta'minlashda innovatsion yondashuvlar', *Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari: Ta'limda innovatsiyalar*. Toshkent: TDPU nashriyoti, pp. 134–139.

5.Abdullayeva, N.Sh. (2022) 'Raqamli pedagogik texnologiyalar asosida o'quvchilarning o'zini anglashini rivojlantirish', *Xalqaro ilmiy konferensiya: Raqamli ta'lim va pedagogik innovatsiyalar*. Samarqand: SamDU, pp. 201–206.

